

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN BİLİŞSEL KONTROL VE ESNEKLİK İLE YANSITICI DÜŞÜNME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ¹

Merve TEMEL²  Emel ARSLAN³ 

²Arş. Gör., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Konya, Türkiye
mtemel@erbakan.edu.tr (Sorumlu Yazar/Corresponding Author)

³Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Konya, Türkiye
emelarslan@erbakan.edu.tr

Makale Bilgileri

ÖZ

Makale Geçmişi

Geliş: 27.03.2023

Kabul: 06.10. 2023

Yayın: 29.10.2023

Anahtar Kelimeler:

Yansıtıcı Düşünme,
Bilişsel Kontrol,
Esneklik,
Okul Öncesi Öğretmeni.

Bu araştırmanın amacı "Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme becerileri puanları, bilişsel kontrol ve esneklik becerileri puanlarını anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?" sorusuna cevap aramaktır. Okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel kontrol ve esneklik ile yansıtıcı düşünme becerilerini inceleyen bu çalışmada genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli ile çalışılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 öğretim yılında Konya il merkezinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapmakta olan ve basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile belirlenen 417 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmada araştırmacı tarafından hazırlanan ve okul öncesi öğretmenlerinin demografik bilgilerine ilişkin soruları içeren "Genel Bilgi Formu" uygulanmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel esneklik düzeylerini belirlemek amacı ile Gabrys, Tabri, Anisman ve Matheson (2018) tarafından geliştirilen ve Türkçe' ye uyarlanması Demirtaş (2019) tarafından yapılan "Bilişsel Kontrol ve Esneklik Ölçeği" kullanılmıştır. Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme düzeylerini belirlemek amacıyla Nancy Lynelle Burrows (2012) tarafından geliştirilen ve Türkçe' ye uyarlanması Aykar (2019) tarafından yapılmış olan "Öğretmenlerin Yansıtıcı Düşünme Becerilerini Ölçme Anketi" kullanılmıştır. Çalışma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel kontrol ve esneklik beceri puan ortalamalarında ve yansıtıcı düşünme beceri puan ortalamalarında yaşlarına göre anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel kontrol ve esneklik beceri puanları ile yansıtıcı düşünme beceri puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme beceri puanlarının bilişsel kontrol ve esneklik beceri puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür. Çalışma sonucunda; okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel kontrol ve esneklik beceri düzeylerine ait puanları ile yansıtıcı düşünme beceri düzeylerine ait puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel kontrol ve esneklik durumları ile yansıtıcı düşünme becerilerinin derinlemesine incelenebilmesi için farklı araştırma yöntemleri ile yeni çalışmalar yapılabilir.

Exploring the Relationship Between Preschool Teachers' Reflective Thinking, Cognitive Control and Flexibility Skills

Article Info

ABSTRACT

Article History

Received: 27.03.2023

Accepted: 06.10. 2023

Published: 29.10.2023

Keywords:

Reflective
Thinking,
Cognitive Control,
Flexibility,
Preschool Teacher

The objective of this study is to ascertain whether preschool teachers' reflective thinking skills significantly predict their cognitive control and flexibility skills. This research, which examines the cognitive control, flexibility, and reflective thinking skills of preschool teachers, was conducted employing the relational survey model, a form of general survey approach. The study group encompassed 417 preschool teachers employed in preschool education institutions affiliated with the Ministry of National Education in Konya city center during the 2020-2021 academic year. The sample was determined using a simple random sampling method. During the study, the researcher administered a "General Information Form" to gather demographic data about the preschool teachers. To assess the cognitive flexibility levels of the preschool teachers, the "Cognitive Control and Flexibility Scale," developed by Gabrys, Tabri, Anisman, and Matheson (2018) and adapted into Turkish by Demirtaş (2019), was employed. Additionally, the "Questionnaire for Measuring Teachers' Reflective Thinking Skills," designed by Nancy Lynelle Burrows (2012) and adapted for Turkish by Aykar (2019), was used to measure the reflective thinking levels of preschool teachers. The study's findings concluded that there was no significant difference in the mean scores of preschool teachers' cognitive control and flexibility skills, as well as their reflective thinking skills, based on their age. Furthermore, a noteworthy and positive correlation emerged between preschool teachers' cognitive control, flexibility skill scores, and their reflective thinking skill scores. It was evident that preschool teachers' reflective thinking skill scores notably predicted their cognitive control and flexibility skill scores. As a result of the study, a positively significant relationship was found between the scores of preschool teachers' cognitive control and flexibility skill levels and their scores related to reflective thinking skill Decency levels. New studies can be conducted with different research methods in order to examine in depth the cognitive control and flexibility states and reflective thinking skills of preschool teachers.

Atf/Citation: Temel, M. & Arslan, E. (2023). Okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel kontrol ve esneklik ile yansıtıcı düşünme becerilerinin incelenmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi (AKEF) Dergisi*, 5(3), 609-620.



"This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0)"

¹Bu çalışma ikinci yazarın danışmanlığında, birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

GİRİŞ

21. yüzyıl bireylerden yaşamları boyunca bilgiyi salt bir şekilde kabul etmek yerine sorgulaması, araştırması, üretmesi ve hızlı bir şekilde uyum sağlaması beklemektedir. Bu süreçte pek çok durum ile karşı karşıya kalınmaktadır ve bunun en doğal getirilerinden biri olan problemler ile karşılaşmaktadır. Günümüz dünyasında meydana gelen teknolojik değişimin artan temposu bireyleri yeni yollar aracılığı ile iletişim kurmaya, öğrenmeye, üretmeye ve yaşama hızlı bir şekilde uyum sağlamaya zorlamaktadır. Bu durum 21.yüzyılın yeni fikir ve yaklaşımlara olan talebini karşılamaya yönelik benzersiz yaratıcı çözümler ve gerçek yeniliklerle sonuçlanabilir. Bu nedenle esneklik ve uyarlanabilirliğin öğrenme, çalışma ve vatandaşlık için günümüz temel becerileri arasında yer aldığı ifade edilebilir (Trilling & Fadel, 2009).

Davranış, kişinin çevresel parametrelerinin değerleriyle ilgili bilgisi ile kontrol edilir. Bu bilgi kişinin daha önceki benzer durumlardan elde edilen deneyimleri ile öğrenilir. Fakat daha sonra olası yeni durumları tekrar yorumlayabilmek için bu bilgilerin değiştirilmesi gerekir. Bu doğrultuda, Spiro ve Jehng (1990) kişilerin ortamdaki durumsal değişiklikleri kolayca çeşitli bakış açıları ile yorumlayabilecekleri ve dolayısıyla bilişsel olarak daha esnek olabilecekleri bilişsel esneklik teorisini önermiştir (Canas, Fajardo & Salmeron, 2006).

Literatür incelendiğinde bilişsel esnekliğin tam olarak nasıl tanımlanacağı ve ölçülebileceği ile ilgili bir fikir birliği yoktur. Fakat genel olarak baktığımızda, bilişsel esnekliğin çalışmalarda yer alan tanımlardaki temel bileşenin, bireyin değişen çevresel koşullara uyum sağlamak için sahip olduğu bilişsel kümeleri değiştirme yeteneği olduğu görülmektedir (Dennis & Vander Wal, 2010).

Bilişsel esneklik, bir kişinin (a) herhangi bir durumda mevcut seçenekler ve alternatifler olduğuna dair farkındalığını, (b) esnek olma ve duruma uyum sağlama isteğini ve (c) esnek olmada öz yeterliliği ifade eder (Martin & Rubin, 1995). Diamond'a (2012) göre, bilişsel esneklik bireyin bakış açılarını değiştirme (örneğin, bir şeyi başka bir kişinin bakış açısından görmek için), bir sorun hakkında düşünme biçimini değiştirme ve değişen taleplere veya önceliklere uyum sağlayacak kadar esnek olma, hatalı olduğunu kabul etme, ani ve beklenmedik fırsatlardan yararlanma olarak ifade edilmiştir. Bilişsel açıdan esnek kişiler yeni iletişim yolları denemeye, bilinmeyen durumlarla karşılaşmaya ve davranışları bağlamsal ihtiyaçları karşılayacak şekilde uyarlamaya isteklidir (Martin & Anderson, 1998).

Yansıtıcı düşünme, kendi varsayımlarının ve sonuçlarının farkında olmanın yanı sıra, bu sonucu destekleyen nedenlerin ve kanıtların da bilincinde olan düşünmedir (Lipman, 2003). Diğer bir ifade ile yansıtıcı düşünme bir eylem şekli seçmeden veya bir inancı benimsemeden önce seçenekleri ve nedenleri göz önünde bulunduran bir düşünce türüdür (Baron, 1981). Taggart ve Wilson (2005) ise yansıtıcı düşünmeyi, eğitim konusunda bilinçli ve mantıklı kararlar alma, ardından bu kararların sonuçlarını değerlendirme süreci olarak tanımlamıştır.

Yansıtıcı düşünce, ilk olarak bir şüphe veya şaşkınlık durumunu (bir problem) ve şüpheyi çözümleyebilmek için önceki deneyimlerin ve bilgilerin aktif bir şekilde araştırılmasını içerir. Bununla birlikte, bir şaşkınlık durumu ve önerilerin ortaya çıktığı önceki deneyimler olabilir ancak yine de düşünme yansıtıcı olmayabilir (Baron, 1981).

Farklı bireysel özelliklere sahip çocuklarla bir arada bulunan okul öncesi öğretmenlerinin hem bilgi hem de beceri olarak birçok yeterliliklerinin olması gerekmektedir. Bu dönemde verilen eğitimin ilerleyen yıllardaki eğitim öğretim faaliyetlerini etkilemesinden dolayı ise, öğretmenler her geçen yıl kendini ve yeterlilik alanlarını güncelleyerek çocuklara daha faydalı eğitim verebilecek düzeye gelmelidir (Kömbeci, 2021). Dolayısıyla hızla değişen ve gelişen dünyamızın mirası çocuklarımıza rehberlik etmekte olan okul öncesi öğretmenlerinin yenilikçi ve çağımıza uyum sağlayabilecek bilgi ve becerilere sahip bireyler olması oldukça önemli olduğu ifade edilebilir. Bu nedenle okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel olarak esnek olma ve yansıtıcı düşünme beceri düzeylerindeki artışın çocukların eğitim süreçlerine de olumlu katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN BİLİŞSEL KONTROL VE ESNEKLİK İLE YANSITICI DÜŞÜNME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

İlgili alan çalışmaları incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel kontrol ve esneklik becerileri ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde duygusal tepkiselliği (Yaşar-Ekici & Balcı, 2019) ve mesleki tükenmişliği (Dalgın, 2021) konuları ile ilişkili çalışmaların yapılmış olduğu görülmüştür. Ayrıca ile yansıtıcı düşünme becerileri hususunda ilgili alan çalışmaları incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin eğitim inançları (Davranmaz, 2021), öğretim uygulamalarındaki gelişimi (Aykar, 2019), öz yeterlik inançları (Tunç, 2019), öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Zembat, Yılmaz & Küsmüş, 2019), bilimsel tutumları (Kendüzer, 2017), yaratıcı düşünme düzeyleri (Erol, Erol & Bozan, 2019) ve STEM etkinlikleri (Samur & Altun-Yalçın, 2021) konuları ile ilişkili çalışmaların yapılmış olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda, alan yazında okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel kontrol ve esneklik ile yansıtıcı düşünme becerilerinin incelenmiş olduğu bir çalışmaya rastlanmamış olunmasının bu çalışmanın planlanmasında etkili olduğu ifade edilebilir.

Bu araştırmanın amacı “Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme becerileri bilişsel kontrol ve esneklik becerilerini anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?” sorusuna cevap aramaktır. Araştırmanın genel amacına bağlı olarak aşağıdaki alt amaçlara cevap aranmaktadır:

1. Okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel kontrol ve esneklik ile yansıtıcı düşünme beceri puanları arasında anlamlı düzeyde ilişki var mıdır?

2. Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme becerileri bilişsel kontrol ve esneklik becerileri puanlarını anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve çözümlenmesine ait bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel kontrol ve esneklik ile yansıtıcı düşünme becerilerini inceleyen bu çalışma genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli ile çalışılmıştır. Karasar (2018) ilişkisel tarama modelini, iki ve daha fazla sayıdaki değişken arasında meydana gelen değişimin varlığını ve derecesini belirlemeyi amaç edinen araştırma modeli olarak tanımlamıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 öğretim yılında Konya il merkezinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapmakta olan ve basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile belirlenen 417 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Bu örnekleme yönteminde tüm bireylerin seçilme olasılığı aynıdır ve bireylerin seçimlerini birbirlerini etkilemez (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2018).

Tablo 1. Çalışma Grubunu Oluşturan Okul Öncesi Öğretmenlerine Ait Demografik Veriler

Değişken	Kategori	n	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	390	93.5
	Erkek	27	6.5
Yaş	20-30 Yaş	204	48.9
	31-40 Yaş	128	30.7
	41 Yaş ve Üzeri	85	20.4

Çalışmaya dahil edilen okul öncesi öğretmenlerinin 390'ı (%93.5) kadınlardan ve 27'si (%6.5) erkeklerden oluşmaktadır. Öğretmenlerin 204'ü (%48.9) 20-30 yaş aralığının da, 128'i (%30.7) 31-40 yaş aralığında, 85'i (%20.4) ise 41 yaş ve üzeri yaş aralığındadır.

Veri Toplama Araçları ve Süreçleri

Çalışmada araştırmacı tarafından hazırlanan ve okul öncesi öğretmenlerinin demografik bilgilerine

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN BİLİŞSEL KONTROL VE ESNEKLİK İLE YANSITICI DÜŞÜNME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

ilişkin soruları içeren “Genel Bilgi Formu” uygulanmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel esneklik düzeylerini belirlemek amacı ile Gabrys, Tabri, Anisman & Matheson (2018) tarafından geliştirilen ve Türkçe’ ye uyarlanması Demirtaş (2019) tarafından yapılan “Bilişsel Kontrol ve Esneklik Ölçeği” kullanılmıştır. Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme düzeylerini belirlemek amacıyla Burrows (2012) tarafından geliştirilen ve Türkçe’ ye uyarlanması Aykar (2019) tarafından yapılmış olan “Öğretmenlerin Yansıtıcı Düşünme Becerilerini Ölçme Anketi” kullanılmıştır.

Genel Bilgi Formu

Genel bilgi formu, araştırmaya gönüllülük esasında dayalı olarak katılım sağlayan okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyet ve yaş durumlarına ilişkin demografik bilgilerine ulaşabilmek amacı ile araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

Bilişsel Kontrol ve Esneklik Ölçeği

Çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel esneklik düzeylerini belirlemek amacı ile Gabrys, Tabri, Anisman ve Matheson (2018) tarafından geliştirilen ve Türkçe’ ye uyarlanması Demirtaş (2019) tarafından yapılan “Bilişsel Kontrol ve Esneklik Ölçeği” kullanılmıştır. Öz bildirime dayalı olan ölçüm aracı, “Hiç katılmıyorum (1)”, “Çoğunlukla katılmıyorum (2)”, “Biraz katılmıyorum (3)”, “Ne katılıyorum ne katılmıyorum (4)”, “Biraz katılıyorum (5)”, “Çoğunlukla katılıyorum (6)” ve “Tamamen katılıyorum (7)” şeklinde yedili likert tipi bir ölçektir. Demirtaş (2019) tarafından yapılan çalışmada ölçme aracının dilsel eş değerliğini sınamayı amaçlayan birinci aşamada 47 (%66 kadın, %34 erkek), yapı geçerliğini ve güvenilirliğini sınamayı amaçlayan ikinci aşamada 241 (%65 kadın, %35 erkek), diğer yapılarla ilişkilerinin, iç tutarlılığının, madde geçerliğinin ve güvenilirlik değerlerinin incelenmesini amaçlayan üçüncü aşamada ise 352 olmak üzere toplam 640 katılımcı ile çalışılmıştır. Ölçekte yer alan bazı örnek maddeler “Nasıl bir adım atacağıma karar vermeden önce elimdeki seçenekleri tartarım” ve “Hoş olmayan düşüncelerden ve duygulardan kurtulmak benim için kolaydır” şeklindedir. Ölçek 18 soru maddesinden ve “Duygular Üzerinde Bilişsel Kontrol (2, 4, 7, 8, 11, 14, 15, 16, 18)” ve “Değerlendirme ve Başa Çıkma Esnekliği (1, 3, 5, 6, 9, 10, 12, 13, 17)” olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Bilişsel Kontrol ve Esneklik Ölçeğinde yer alan duygular üzerinde bilişsel kontrol alt boyutuna ilişkin olarak “düşüncelerim ve duygularım üzerindeki kontrolümü kaybediyormuşum gibi hissederim” maddesi ve değerlendirme ve başa çıkma esnekliği alt boyutuna ilişkin “nasıl bir adım atacağıma karar vermeden önce elimdeki seçenekleri tartarım” maddesi bu ölçeğe ilişkin örnek maddeler olarak ifade edilebilir. Analizler toplam puan üzerinden gerçekleştirilmektedir. Ölçeğin güvenilirliği için hesaplanan Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları duygular üzerinde bilişsel kontrol faktörü için .85, değerlendirme ve başa çıkma esnekliği faktörü için .91’dir. Ölçeğin tümü için hesaplanan değer ise .91’dir (Demirtaş, 2019).

Bu çalışma için “Bilişsel Kontrol ve Esneklik Ölçeği”nin verileri ile yapmış olduğumuz güvenilirlik analizi sonucu Cronbach's alfa (α) güvenilirlik katsayısı .88 olarak belirlenmiştir. Ölçeklerin Cronbach's alfa (α) güvenilirlik katsayısının .70’in üzerinde olmasının uygun ve kabul edilebilir düzeydedir (George & Mallery, 2019). Dolayısıyla bu çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan “Bilişsel Kontrol ve Esneklik Ölçeği”nin güvenilir olduğu ifade edilebilir.

Öğretmenlerin Yansıtıcı Düşünme Becerilerini Ölçme Anketi

Çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel esneklik düzeylerini belirlemek amacı ile Nancy Lynelle Burrows (2012) tarafından geliştirilen ve Türkçe’ ye uyarlanması Aykar (2019) tarafından yapılan “Öğretmenlerin Yansıtıcı Düşünme Becerilerini Ölçme Anketi” kullanılmıştır. Aykar (2019) tarafından yapılan çalışmada anket, öncelikle uzman kişiler tarafından orijinal dilinden Türkçeye çevrilmiştir. Çevirinin yapılmasının ardından araştırmacı tarafından çeviri incelenmiş ve değerlendirmeler yapılmıştır. Değerlendirmeler sonucunda 6’lı likert tipinde olan anketin 5’li likert tipine uyarlanması ve maddelerinde Türk kültürüne, eğitimine uygun şekilde olan ifadelere yer verilmesi gerçekleştirilmiştir. Öz bildirime dayalı olan ölçüm anketi, “Asla/Hiç”, “Nadiren”, “Kısmen”, “Çoğunlukla” ve “Her zaman” şeklinde beşli likert tipinde bir ölçme anketidir. Ölçme anketi 46 soru maddesinden ve “Açık fikirlilik (1-19)”, “Sorumluluk (20-30)” ve “İçtenlik (31-46)” olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Analizler toplam

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN BİLİŞSEL KONTROL VE ESNEKLİK İLE YANSITICI DÜŞÜNME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

puan üzerinden gerçekleştirilmektedir. Öğretmenlerin Yansıtıcı Düşünme Becerilerini Ölçme Anketinde yer alan açık fikirlilik alt boyutuna ilişkin olarak “sınıfımda çoğunluk olan tarafı dinlerim” maddesi, sorumluluk alt boyutuna ilişkin “öğrencilerimin öz saygısı üzerinde benim vermiş olduğum eğitimin etkilerini göz önünde bulundururum” maddesi ve içtenlik alt boyutuna ilişkin “sınıfım hakkındaki varsayımlarını bir bütün olarak incelerim” maddesi bu ölçeğe ilişkin örnek maddeler olarak ifade edilebilir. Aykar (2019) tarafından yapılan araştırma da veri toplama aracının gösterdiği dağılımın normalliğini test etmek için verilerin Skewness (Çarpıklık) ve Kurtosis (Basıklık) değerlerine bakılmıştır. Bu değerlerin normal dağılım gösterdiği ifade edilmiştir.

Bu çalışma için “Öğretmenlerin Yansıtıcı Düşünme Becerilerini Ölçme Anketi”nin verileri ile yapmış olduğumuz güvenilirlik analizi sonucu Cronbach's alfa (α) güvenilirlik katsayısı .94 olarak belirlenmiştir. Ölçeklerin Cronbach's alfa (α) güvenilirlik katsayısının .70'in üzerinde olmasının uygun ve kabul edilebilir düzeydedir (George & Mallery, 2019). Dolayısıyla bu çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan “Öğretmenlerin Yansıtıcı Düşünme Becerilerini Ölçme Anketi”nin güvenilir olduğu ifade edilebilir.

Verilerin Analizi

Tablo 2. Tanımlayıcı İstatistikler

	Ölçek	N	\bar{X}	ss	Skewness (Çarpıklık)	Kurtosis (Basıklık)	α
Bilişsel Kontrol ve Esneklik	Duygular Üzerinde Bilişsel Kontrol	417	42.60	10.00	-.057	-.826	.82
	Değerlendirme ve Başa Çıkma Esnekliği	417	53.51	6.98	-.490	-.399	.91
	Bilişsel Kontrol ve Esneklik Toplam Puan	417	96.11	14.66	-.035	-.602	.88
	Açık Fikirlilik	417	81.16	8.61	-.352	-.597	.87
Yansıtıcı Düşünme Becerileri	Sorumluluk	417	50.25	4.73	-.671	-.555	.91
	İçtenlik	417	72.23	7.28	-.672	-.346	.92
	Yansıtıcı Düşünme Becerileri Toplam Puan	417	203.65	17.75	-.310	-.825	.94

Tablo 2 incelendiğinde değişkenlerin tümünün çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 1.0 aralığın da yer aldığı görülmektedir. George ve Mallery (2019), çarpıklık (Skewness) ve basıklık (Kurtosis) katsayılarının ± 1.0 aralığın da yer almasının normal dağılım özelliği için ideal değer olarak kabul edildiğini ifade etmiştir. Dolayısıyla çalışmada çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) katsayılarının normal dağılımı sağladığı ifade edilebilir. Ölçeklerin Cronbach's alfa (α) güvenilirlik katsayısının .70'in üzerinde olması uygun ve kabul edilebilir düzeydir (George & Mallery, 2019).

Araştırma sonucunda elde edilen nicel verilerin analizinde, SPSS 24.0 (Statistical Package for Social Science) programından yararlanılmıştır. Verilerin analizi tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerle; frekans, yüzde, ortalama, standart sapma değerleriyle hesaplanmıştır. Araştırmada ilk olarak uç değerlerin elde edilip çıkartılması için “Mahalanobis” uzaklık değerinin hesaplanması yapılmıştır (Kannan & Manoj, 2015). Yaşanan veri kaybının ardından 417 okul öncesi öğretmenine ait veriye ulaşılmıştır. Değişkenlerden elde edilen puanların normal dağılım özelliği gösterip göstermediğini incelemek amacıyla çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) katsayıları hesaplanmıştır. Verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri -1 ile +1 arasında değiştiği için karşılaştırmalı analizlerde parametrik testler uygulanmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel kontrol ve esneklik ile yansıtıcı düşünme beceri düzeyi puanları arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson Korelasyon Analizi yapılmıştır. Pearson Korelasyon Analizi sonucunda bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisi, basit ve çoklu doğrusal regresyon analizi

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN BİLİŞSEL KONTROL VE ESNEKLİK İLE YANSITICI DÜŞÜNME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

yapılarak incelenmiştir. Değişkenlerin anlamlılık düzeyi olarak $p < 0.05$ kabul edilmiştir.

Etik (Ethic)

Çalışmada verilerin toplanması sürecinde öncelikle araştırmacının yapılacağı İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden (Tarih:21.01.2020/Sayı:83688308-605.99-E.16625043) ve Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulundan (Tarih 19/02/2021 /Karar No: 2021/124) gerekli izinler alınmıştır

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel kontrol ve esneklik ile yansıtıcı düşünme beceri düzeylerine ilişkin yapılan analizlerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Bilişsel Kontrol ve Esneklik ile Yansıtıcı Düşünme Becerileri Puanları Arasındaki Pearson Korelasyon Değerleri

	1	2	3	4	5	6	7
1.Duygular Üzerinde Bilişsel Kontrol	1						
2. Değerlendirme ve Başa Çıkma Esnekliği	.478**	1					
3. Bilişsel Kontrol ve Esneklik Toplam Puan	.909**	.801**	1				
4. Açık Fikirlilik	.103*	.372**	.247**	1			
5. Sorumluluk	.281**	.468**	.414**	.578**	1		
6. İçtenlik	.168**	.455**	.331**	.554**	.714**	1	
7.Yansıtıcı Düşünme Becerileri Toplam Puan	.189**	.490**	.362**	.866**	.839	.869**	1

Tablo 3 incelendiğinde bilişsel kontrol ve esneklik ölçeği alt boyutlarından duygular üzerinde bilişsel kontrol alt boyutu ile yansıtıcı düşünme becerileri alt boyutlarından açık fikirlilik ($r=.103$, $p < .05$), sorumluluk ($r=.281$, $p < .05$) ve içtenlik ($r=.168$, $p < .05$) arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki elde edildiği görülmektedir. Duygular üzerinde bilişsel kontrol alt boyutu ile yansıtıcı düşünme becerileri toplam puanı arasında ise ($r=.189$, $p < .05$) pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Buna göre okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel kontrol ve esneklik becerileri arttıkça yansıtıcı düşünme becerilerinin de arttığı söylenebilir. Bilişsel kontrol ve esneklik ölçeği alt boyutlarından değerlendirme ve başa çıkma esnekliği alt boyutu ile yansıtıcı düşünme becerileri alt boyutlarından açık fikirlilik ($r=.372$, $p < .05$), sorumluluk ($r=.468$, $p < .05$) ve içtenlik ($r=.455$, $p < .05$) arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki elde edildiği görülmektedir. Değerlendirme ve başa çıkma esnekliği alt boyutu ile yansıtıcı düşünme becerileri toplam puanı arasında ise ($r=.490$, $p < .05$) pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bilişsel kontrol ve esneklik ölçeği toplam puanı ile yansıtıcı düşünme becerileri alt boyutlarından açık fikirlilik puanları arasında ($r=.247$, $p < .05$) pozitif yönde düşük düzeyde, sorumluluk ($r=.414$, $p < .05$) ve içtenlik ($r=.331$, $p < .05$) puanları arasında ise pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki elde edildiği görülmektedir. Bilişsel kontrol ve esneklik ölçeği toplam puanı ile yansıtıcı düşünme becerileri toplam puanı arasında ise ($r=.362$, $p < .05$) pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki elde edilmiştir.

Tablo 4. Duygular Üzerinde Bilişsel Kontrol Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonucu

Yordanan Değişken	Yordayan Değişken	B	Standart Hata	β	t	p
Duygular Üzerinde Bilişsel Kontrol	Sabit	20.432	5.483		3.726	.000
	Yansıtıcı Düşünme Becerileri Toplam Puan	.109	.027	.195	4.051	.000*

* $p < .05$, $R=.19$, $R^2=.04$, $Adj R^2=.04$, $F_{(1,415)}=16.412$

Basit doğrusal regresyon analizi sonucuna göre yansıtıcı düşünme becerileri toplam puanları duygular

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN BİLİŞSEL KONTROL VE ESNEKLİK İLE YANSITICI DÜŞÜNME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

üzerinde bilişsel kontrol alt boyutu puanlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır ($F_{(1-415)}= 16.412$, $p<.05$). Yansıtıcı düşünme becerileri toplam puanları duygular üzerinde bilişsel kontrol alt boyutu puanları üzerindeki toplam varyansın %4'ünü açıklamaktadır ($R^2=.04$).

Tablo 5. Değerlendirme ve Başa Çıkma Esnekliği Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonucu

Yordanan Değişken	Yordayan Değişken	B	Standart Hata	β	t	p
Değerlendirme ve Başa Çıkma Esnekliği	Sabit	15.140	3.411		4.438	.000
	Yansıtıcı Düşünme Becerileri Toplam Puan	.189	.017	.485	11.288	.000*

* $p<.05$, $R=.48$, $R^2=.23$, $Adj R^2=.23$, $F_{(1-415)}=127.427$

Basit doğrusal regresyon analizi sonucuna göre yansıtıcı düşünme becerileri toplam puanları değerlendirme ve başa çıkma esnekliği alt boyutu puanlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır ($F_{(1-415)}= 127.427$, $p<.05$). Yansıtıcı düşünme becerileri toplam puanları değerlendirme ve başa çıkma esnekliği alt boyutu puanları üzerindeki toplam varyansın %23'ünü açıklamaktadır ($R^2=.23$).

Tablo 6. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Bilişsel Kontrol ve Esneklik Becerileri Düzeyine Ait Toplam Puanının Yordanmasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonucu

Yordanan Değişken	Yordayan Değişken	B	Standart Hata	β	t	p
Bilişsel Kontrol ve Esneklik Toplam Puan	Sabit	35.572	7.642		4.655	.000
	Yansıtıcı Düşünme Becerileri Toplam Puan	.297	.037	.363	7.946	.000*

* $p<.05$, $R=.36$, $R^2=.13$, $Adj R^2=.13$, $F_{(1-415)}=63.132$

Basit doğrusal regresyon analizi sonucuna göre yansıtıcı düşünme becerileri toplam puanları bilişsel kontrol ve esneklik ölçeği toplam puanlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır ($F_{(1-415)}=63.132$, $p<.05$). Yansıtıcı düşünme becerileri toplam puanları bilişsel kontrol ve esneklik ölçeği toplam puanları üzerindeki toplam varyansın %13'ünü açıklamaktadır ($R^2=.13$).

Tablo 7. Duygular Üzerinde Bilişsel Kontrol Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonucu

Yordanan Değişken	Yordayan Değişken	B	Standart Hata	β	t	p
Duygular Üzerinde Bilişsel Kontrol	Sabit	16.016	5.467		2.930	.004
	Açık Fikirlilik	-.097	.069	-.083	-1.396	.163
	Sorumluluk	.732	.149	.347	4.928	.000*
	İçtenlik	-.033	.094	-.024	-.352	.725

* $p<.05$, $R=.29$, $R^2=.08$, $Adj R^2=.08$, $F_{(3-413)}=12.712$

Çoklu doğrusal regresyon analizi sonucuna göre yansıtıcı düşünme becerileri alt boyutları bilişsel kontrol ve esneklik ölçeği alt boyutlarından duygular üzerinde bilişsel kontrol alt boyutunu anlamlı düzeyde yordamaktadır ($F_{(3-413)}=12.712$, $p<.05$). Yansıtıcı düşünme becerileri alt boyutları duygular üzerinde bilişsel kontrol alt boyutu üzerindeki toplam varyansın % 8'ini açıklamaktadır ($R^2=.08$). Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin sonuçlar incelendiğinde ise sorumluluk alt boyutunun ($\beta=.347$, $t=4.928$, $p<.05$) duygular üzerinde bilişsel kontrol üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu, açık fikirlilik ($\beta=-.083$, $t=-1.396$, $p>.05$) ve

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN BİLİŞSEL KONTROL VE ESNEKLİK İLE YANSITICI DÜŞÜNME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

içtenlik ($\beta=-.024$, $t=-.352$, $p>.05$) alt boyutlarının duygular üzerinde bilişsel kontrol üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadığı görülmektedir.

Tablo 8. Değerlendirme ve Başa Çıkma Esnekliği Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonucu

Yordanan Değişken	Yordayan Değişken	B	Standart Hata	β	t	p
Değerlendirme ve Başa Çıkma Esnekliği	Sabit	13.250	3.444		3.847	.000
	Açık Fikirlilik	.087	.044	.107	1.981	.048*
	Sorumluluk	.387	.094	.263	4.137	.000*
	İçtenlik	.191	.059	.202	3.228	.001*

* $p<.05$, $R=.50$, $R^2=.25$, $Adj R^2=.25$, $F_{(3-413)}=46.686$

Çoklu doğrusal regresyon analizi sonucuna göre yansıtıcı düşünme becerileri alt boyutları bilişsel kontrol ve esneklik ölçeği alt boyutlarından değerlendirme ve başa çıkma esnekliği alt boyutunu anlamlı düzeyde yordamaktadır ($F_{(3-413)}=46.686$, $p<.05$). Yansıtıcı düşünme becerileri alt boyutları değerlendirme ve başa çıkma esnekliği alt boyutu üzerindeki toplam varyansın %25'ini açıklamaktadır ($R^2=.25$). Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin sonuçlar incelendiğinde ise açık fikirlilik ($\beta=.107$, $t=1.981$, $p<.05$), sorumluluk ($\beta=.263$, $t=4.137$, $p<.05$) ve içtenlik ($\beta=.202$, $t=3.228$, $p<.05$) alt boyutlarının değerlendirme ve başa çıkma esnekliği üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir.

Tablo 9. Bilişsel Kontrol ve Esneklik Toplam Puanının Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonucu

Yordanan Değişken	Yordayan Değişken	B	Standart Hata	β	t	p
Bilişsel Kontrol ve Esneklik Toplam Puan	Sabit	29.265	7.617		3.842	.000
	Açık Fikirlilik	-.010	.097	-.006	-.106	.916
	Sorumluluk	1.120	.207	.361	5.408	.000*
	İçtenlik	.158	.131	.079	1.207	.228

* $p<.05$, $R=.41$, $R^2=.17$, $Adj R^2=.17$, $F_{(3-413)}=29.087$

Çoklu doğrusal regresyon analizi sonucuna göre yansıtıcı düşünme becerileri alt boyutları bilişsel kontrol ve esneklik ölçeği toplam puanını anlamlı düzeyde yordamaktadır ($F_{(3-413)}=29.087$, $p<.05$). Yansıtıcı düşünme becerileri alt boyutları bilişsel kontrol ve esneklik ölçeği üzerindeki toplam varyansın %17'sini açıklamaktadır ($R^2=.17$). Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin sonuçlar incelendiğinde ise sorumluluk alt boyutunun ($\beta=.361$, $t=5.408$, $p<.05$) bilişsel kontrol ve esneklik üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu, açık fikirlilik ($\beta=-.006$, $t=-.106$, $p>.05$) ve içtenlik ($\beta=.079$, $t=1.207$, $p>.05$) alt boyutlarının bilişsel kontrol ve esneklik üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadığı görülmektedir.

TARTIŞMA / SONUÇ / ÖNERİ

Okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel kontrol ve esneklik ölçeği alt boyutları puanları ile yansıtıcı düşünme ölçeği puanları arasındaki korelasyon değerleri incelenmiştir. Bilişsel kontrol ve esneklik ölçeği alt boyutlarından duygular üzerinde bilişsel kontrol alt boyutu ile yansıtıcı düşünme becerileri alt boyutlarından açık fikirlilik, sorumluluk ve içtenlik arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Duygular üzerinde bilişsel kontrol alt boyutu ile yansıtıcı düşünme becerileri toplam puanı arasında ise pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Bilişsel kontrol ve esneklik ölçeği alt boyutlarından değerlendirme ve başa çıkma esnekliği alt boyutu ile yansıtıcı düşünme becerileri alt boyutlarından açık fikirlilik, sorumluluk ve içtenlik arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN BİLİŞSEL KONTROL VE ESNEKLİK İLE YANSITICI DÜŞÜNME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

Değerlendirme ve başa çıkma esnekliği alt boyutu ile yansıtıcı düşünme becerileri toplam puanı arasında ise pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Bilişsel kontrol ve esneklik ölçeği toplam puanı ile yansıtıcı düşünme becerileri alt boyutlarından açık fikirlilik arasında pozitif yönde düşük düzeyde, sorumluluk ve içtenlik arasında ise pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki vardır. Bilişsel kontrol ve esneklik ölçeği toplam puanı ile yansıtıcı düşünme becerileri toplam puanı arasında ise pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki elde edilmiştir.

Dindar (2018) tarafından yapılan çalışma sonucunda da okul öncesi öğretmen adaylarının sorgulama becerileri ile yansıtıcı düşünme eğilimleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine Tunç (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmadan elde edilen bulgulara göre ise, okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile öz yeterlik inançlarının yüksek düzeyde çıkması ve aynı zamanda bu iki kavram arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir.

Bilişsel esneklik düzeyi yüksek olan kişilerin diğer kişiler ile olan iletişim süreçlerinde kendilerini yeterli hissettikleri, sorumluluk duygusu yüksek, pasif olmayan, problem çözme becerisi gelişmiş, meydana gelebilecek farklı durumlarda esnek olabilen ve esnek olduğu süreçlerde de kendisini yetkin hisseden bireyler olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bilişsel olarak esnek olan öğretmenlerin karşılaşılabilecekleri zorlu bu gibi durumlarda ve uyum süreçlerinde başarıya ulaşabilecekleri ifade edilebilir (Üzümcü & Müezzini, 2018). Yansıtıcı düşünme ise bireylerde geçmiş yaşantısında yaşamış olduğu, gelecek yaşantısında yaşayacakları ve şu an ki yaşamında yaşanan durumlar hakkında detaylı düşünerek, bireysel anlamda sorgulama yoluna gitme, kendi öz eleştirisini yapabilme ve sorgulama sonucunda da var olan sonuçlar için bir çözüm elde edebilmek hususunda gerçekleştirilebilecek şeylerin düşünülmesi sürecidir.

Çalışma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel kontrol ve esneklik durumları ile yansıtıcı düşünme becerileri arasında pozitif bir ilişkinin elde edilmesi bireyin yansıtıcı düşünme sürecinde özeleştirici yaparken ya da var olan sorunlar için çözüm üretirken karşılaşılabilecek durumlarda, esnek düşünme yoluna giderek var olan problemlerin üstesinden gelme ve yaşantısında uyum sağlamada başarılı olmaları ile açıklanabilir.

Çalışmada basit doğrusal regresyon analizi sonucuna göre bilişsel kontrol ve esneklik ölçeği toplam puanları yansıtıcı düşünme becerileri toplam puanlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır. Bilişsel kontrol ve esneklik ölçeği toplam puanları yansıtıcı düşünme becerileri üzerindeki toplam varyansın %13'ünü açıklamaktadır. Yani bilişsel kontrol ve esneklik yansıtıcı düşünmeyi %13 oranında etkilemektedir.

Bilişsel esneklik bireyin diğer bireyler ile olan ilişkisinde uyum sağlamasına ve olumlu yönde gelişmesine katkı sağlamaktadır (Bilgin, 2009). Bu doğrultuda Aktepe (2019), bilişsel esnekliğin bireyin yaşamı boyunca karşılaştığı durumları daha olumlu değerlendirmesine katkı sağlayacağını ifade etmiştir. Bilişsel açıdan esnek kişiler yeni iletişim yolları denemeye, bilinmeyen durumlarla karşılaşmaya ve davranışları bağlamsal ihtiyaçları karşılayacak şekilde uyarlamaya isteklidir (Martin ve Anderson, 2009). Eleştirel düşünme, kendine özgü özellikler içeren, iddia ve varsayımları inceleme, bunları analiz etme, yapılan analizden bir sonuca varma, sonuçlar hakkında bir değerlendirme yapabilme ve karar verme gibi becerileri kullanmayı gerektiren bir düşünme türü olarak ifade edilebilir (Arslan, 2005). Bilişsel olarak esnek olan bireyler, alternatif düşünce becerilerine sahiptir ve çeşitli fikirler üretebilirler (Antunkol, 2011). Phan (2009) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının akademik başarıları ile yansıtıcı düşünme eğilimleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma sonucunda yansıtıcı düşünme eğilimi ile akademik başarı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Dolayısı ile okul öncesi öğretmenlerinin meslek yaşantılarında karşılaşılan farklı durumlarda alternatif çözüm yolları bulmada, yansıtıcı düşünme ile bilişsel kontrol ve esneklik becerilerini paralel kullandıkları ifade edilebilir. Böylece okul öncesi öğretmenlerinin mesleki çalışma alanlarında sağlıklı iletişim kurdukları, karşılaşılan durumlarda uyum sürecine dahil oldukları söylenebilir.

Yapılan bu çalışmada elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir;

Okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel kontrol ve esneklik beceri düzeylerine ait puanları ile yansıtıcı düşünme beceri düzeylerine ait puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN BİLİŞSEL KONTROL VE ESNEKLİK İLE YANSITICI DÜŞÜNME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme beceri düzeylerine ait puanları bilişsel kontrol ve esneklik beceri düzeylerine ait puanlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır.

Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda öneriler ise şu şekildedir:

Okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel kontrol ve esneklik durumları ile yansıtıcı düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik hizmet içi eğitim programları düzenlenebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel kontrol ve esneklik durumları ile yansıtıcı düşünme becerileri farklı örneklem grupları ve farklı değişkenler ile incelenebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel kontrol ve esneklik durumları ile yansıtıcı düşünme becerilerinin derinlemesine incelenebilmesi için farklı araştırma yöntemleri ile yeni çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Aktepe, R. (2019). *Lise öğrencilerinin bilişsel esneklik düzeyleri ve mizah tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Altunkol, F. (2011). Üniversite öğrencilerinin bilişsel esneklikleri ile algılanan stres düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Çukurova Üniversitesi.
- Arslan, B. (2005). Yansıtıcı düşünmenin program geliştirme ve fen bilgisi öğretim programındaki yeri [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Aykar, A. (2019). *Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünceleri ve öğretim uygulamalarındaki gelişiminin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Baron, J. (1981). Reflective thinking as a goal of education. *Intelligence*, 5(4), 291-309.
- Bilgin, M. (2009). Bilişsel esnekliği yordayan bazı değişkenler. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(36), 142-157.
- Burrows, N, L. (2012). Reflective Thinking by teachers and improvement in teaching practices, Doktora Tezi, Submitted to the Faculty of the Graduate Collage of the Oklahoma State Universty. Stillwater
- Büyüköztürk, S., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, O. E., Karadeniz, S., & Demirel, F. (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara Pegem Akademi.
- Canas, J. J., Fajardo, I., & Salmelon, L. (2006). Cognitive flexibility, in: Karwowski, W. (ed.): International Encyclopaedia of Ergonomics and Human Factors. USA: Taylor & Francis, 297-302.
- Dalgın, M. (2021). *Okul öncesi öğretmenlerinin bilişsel esneklik ve mesleki tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Davranmaz, R. (2021). *Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile eğitim inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
- Demirtaş, A. S. (2019). Stresli durumlarda bilişsel kontrol ve bilişsel esneklik: Bir ölçek uyarlama çalışması. *Psikoloji Çalışmaları- Studies in Psychology*, 39 (2), 345-368.
- Dennis, J. P., & Vander Wal, J. S. (2010). The cognitive flexibility inventory: Instrument development and estimates of reliability and validity. *Cognitive therapy and research*, 34(3), 241-253.
- Diamond, A. (2012). Activities and programs that improve children's executive functions. *Current directions in psychological science*, 21(5), 335-341.
- Dindar, S. (2018). *Okul öncesi öğretmen adaylarının sorgulama becerileri ile yansıtıcı düşünme eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Okan Üniversitesi.

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN BİLİŞSEL KONTROL VE ESNEKLİK İLE YANSITICI DÜŞÜNME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

- Erol, M., Erol, A., Çalışır, S. & Bozan, M. (2019). Öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile yaratıcı düşünme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Temel Eğitim Dergisi*, 1(2), 20-29.
- Gabrys, R. L., Tabri, N., Anisman, H. & Matheson, K. (2018). Cognitive control and flexibility in the context of stress and depressive symptoms: The Cognitive Control and Flexibility Questionnaire. *Frontiers in Psychology*, 9, 1-19. <http://dx.doi.org/10.3389/fpsyg.2018.02219>
- George. D. & Mallery. P. (2019). *IBM SPSS Statistics 26 step by step: A simple guide and reference*. Routledge.
- Kannan. K. S. & Manoj. K. (2015). Outlier detection in multivariate data. *Applied Mathematical Sciences*. 47. 2317-2324. <https://doi.org/10.12988/ams.2015.53213>
- Karasar, N. (2018). Bilimsel araştırma yöntemleri (33. baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kendüzer, S. E. (2017). *Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının bilimsel tutum ve yansıtıcı düşünme becerilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Kömbeci, E. S. (2021). *Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevme düzeyleri ile öğretmenlik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.
- Lipman, M. (2003). *Thinking in Education*. (2nd ed.). Cambridge University Press.
- Martin, M. M. & Rubin, R. B. (1995). A new measure of cognitive flexibility. *Psychological reports*, 76(2), 623-626.
- Martin, M. M., & Anderson, C. M. (1998). The cognitive flexibility scale: Three validity studies. *Communication Reports*, 11(1), 1-9.
- Phan HP. (2009) "Exploring students" reflective thinking practice, deep processing strategies, effort, and achievement goal orientations", *Educational Psychology*. 29(3), 297-313.
- Samur, E. & Altun Yalçın, S. (2021). Stem etkinliklerinin okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme becerileri üzerine etkisi. *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(1), 65-76.
- Spiro, R. J. & Jehng, J. C. (1990). Cognitive flexibility and hypertext: theory and technology for the nonlinear and multidimensional traversal of complex subject matter. In Nix, D. & Spiro, R.J. (eds) *Cognition, Education, and Multimedia: Exploring Ideas in High Technology* (163- 205). Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates.
- Taggart, G. L. & Wilson, A. P. (2005). *Promoting reflective thinking in teachers: 50 action strategies*. Corwin Press.
- Trilling, B. & Fadel, C. (2009). *21st century skills: Learning for life in our times*. Francisco: Jossey-Bass.
- Tunç, Y. (2019). *Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile öz yeterlik inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Üzümcü, B. & Müezzın, E. E. (2018). Öğretmenlerin bilişsel esneklik ve mesleki doyum düzeyinin incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(1), 8-25.
- Yaşar Ekici, F. & Balcı, S. (2019). Okul öncesi öğretmen adaylarının bilişsel esneklik düzeyleri ve duygusal tepkisellik düzeylerinin incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 9(1), 65-77. <https://doi.org/10.5961/jhes.2019.310>
- Zembat, R., Yılmaz, H. & Küsmüş, G. İ. (2019). Okul öncesi öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 172-186.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: The 21st century expects us to question, research, produce and adapt quickly, rather than simply accepting knowledge throughout our lives. In this process, we are faced with many situations and we encounter problems that are one of the most natural returns of this. The increasing pace of technological change in today's world forces us to communicate, learn, produce and adapt to life quickly through new ways. This can result in unique creative solutions and real innovations to meet the 21st century demand for new ideas and approaches. Therefore, it can be stated that flexibility and adaptability are among today's basic skills for learning, working, and citizenship (Trilling & Fadel, 2009).

Cognitive flexibility refers to a person's (a) awareness of the options and alternatives available in any situation, (b) willingness to be flexible and adaptive, and (c) self-efficacy in being flexible (Martin & Rubin, 1995). According to Diamond (2012), cognitive flexibility is the ability to change an individual's perspectives (for example, to see something from another person's perspective), change the way they think about a problem, and be flexible enough to adapt to changing demands or priorities, admit that they are wrong, and take advantage of sudden and unexpected opportunities. Cognitively flexible people are willing to try new ways of communication, encounter unknown situations, and adapt behaviors in a way to meet contextual needs (Martin & Anderson, 1998).

Reflective thinking is a kind of thinking that is aware of its own assumptions and consequences, as well as the reasons and evidence supporting this conclusion (Lipman, 2003). In other words, reflective thinking is a type of thinking that considers options and reasons before choosing a course of action or adopting a belief (Baron, 1981). Taggart and Wilson (2005), on the other hand, defined reflective thinking as the process of making conscious and logical decisions about education and then evaluating the consequences of these decisions.

In this regard, this study was planned to be conducted since there was no study in the literature examining the cognitive control and flexibility and reflective thinking skills of preschool teachers.

The purpose of this study is to answer the question "Does the reflective thinking skills of preschool teachers significantly predict their cognitive control and flexibility skills?". Depending on the general purpose of the study, answers were sought for the following sub-objectives.

1. Is there a significant relationship between preschool teachers' cognitive control and flexibility, and reflective thinking skill scores?
2. Do preschool teachers' reflective thinking skills significantly predict their cognitive control and flexibility skills scores?

Materials and Methods: This study, which examines the cognitive control and flexibility, and reflective thinking skills of preschool teachers, was carried out with the relational screening model, one of the general screening models. Karasar (2018) defined the relational screening model as a research model that aims to determine the existence and degree of change occurring between two or more variables. The study group of this study consists of 417 preschool teachers determined by simple random sampling method and working in public and private pre-school education institutions affiliated to the Ministry of National Education in the city center of Konya in the 2020-2021 academic year. In this sampling method, the probability of all individuals being selected is the same and the choices of individuals do not affect each other (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2018).

Findings: The correlation values between preschool teachers' cognitive control and flexibility scale sub-dimensions scores, and reflective thinking scale scores were examined. A low level of positive significant relationship was found between the cognitive control over emotions sub-dimension of the cognitive control and flexibility sub-dimensions and the open-mindedness, responsibility and sincerity from the reflective thinking skills sub-dimensions. On the other hand, a low level of positive significant relationship was obtained between the cognitive control over emotions sub-dimension and the total score of reflective thinking skills. There was a moderately significant positive relationship between the assessment and coping flexibility sub-dimension and the total score of reflective thinking skills. There was a low level of positive relationship between the total score of the cognitive control and flexibility scale, and open-mindedness, one of the reflective thinking skills sub-dimensions, and a moderately significant positive relationship between responsibility and sincerity. There was a moderately significant positive correlation between the total score of the cognitive control and flexibility scale and the total score of reflective thinking skills.